

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rii de Duminecă pe un
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 3 b.,
de fiecare publicație.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

„Cuceritorii” Orientului.

(*) Nu e de mult de când Ugron făcea pe Hamletul maghiar, spunând că poporul maghiar e ticăloșit și vieața politică maghiară e o corupțiune.

Dar' grabnic și-a schimbat rolul leaderul independist; și din erou de tragedie ce fusese, astăzi face pe Don-Quichotte-ul politic, — ridicându-și vocea în delegațiune contra „populului german” care sub titlul de Triplă-alianță ar amenința cu eutropire maghiarismul.

Ipostasele lui Ugron, ar fi să deștepte compătimire; dar' deoarece el însuși este un reprezentant al mediului pe care atât de bine l-a caracterizat altă-dată, ear' pe de altă parte, fiindcă în această calitate așa făcând parte din delegațiune, a combătut cu violență Triplă-alianța, deșteptând oare care neîncredere — cum spune „Pesti Napló” — față cu alipirea „sinceră” a ungarilor de Triplă-alianță, ziarele maghiare au găsit cu cale ca rind pe rind să vie să-l — desavueze.

Apucătura presei maghiare e foarte explicabilă; cu atât mai virtos, cu cât organelor germane nu le-au scăpat din vedere contururile „politice” șoviniste.

Fi vorba să te silești a înlătura neîncrederea ce se ivește în cercurile conducătoare ale Triplă-alianțe față cu Maghiarii, — puși în incurcătură mai cu seamă de astă-dată prin Ugron.

„Budapesti Hirlap” se apucă deci, pentru acest sfârșit, să scoată la iveală că însuși Kossuth Lajos, urzitorul partidului a cărui conducător în partibus este Ugron, a fost aderent al Triplă-alianțe, a politice maghiare-triplă-alianțiste, prin urmare opinia lui Ugron, nu are nici o basă istorică.

„Pesti Papló”, la rindul său, socotește că Ugron a chibzuit rău, a „împușcat peste țintă”, când cu atacurile sale anti-germane a căutat să facă oare-cari „presiuni”, pentru a se acorda maghiarilor avantajile „corăpunzătoare”, în schimbul aderării la Triplă-alianță.

Pășirea lui Ugron o desavuează deci ziarele guvernamentale; dar nu o caracterizează așa cum trebuie să fie caracterizată, ca un moment de nenorocită ipostasă, o ipostasă fatală a omului, ale cărui vederi, preocupățiunii și atitudine politică, fluctuează între erupțiuni extreme; un suflet, care reprezintă crema șovinistă în forma sa cea mai devăvârșită.

Il desavuează pe Ugron presa maghiară, dar nu-l înfiorează nici nu-l ia peste picior.

Acesta este momentul caracteristic: Ea caută să facă față, să tragă perdeaua peste un „patriot”, cu care, la urma urmelor, se identifică opinia publică maghiară.

Așa se explică modul în care e combătut Ugron de șovinisti.

Pretențiile bolnave ale oratorilor din delegațiune Holló, Apponyi, — apoi campania „imperialistă”, etc., din presa șovinistă, nu sunt și acelea dovezi, nu sunt totatătea manifestări ale „urei seculare” contra germanilor

pe care nu odată o accentuează ziarul lui Bartha Miklós?

„Pupăză pe colac”, mai vine în delegațiune Ugron să-și exprime temerea că Germania are să cucerească în Orient ceea-ce „s'ar cuveni” maghiarilor să cucerească!

Nu sunt acestea note din caracterul politice șoviniste nefaste?

Totă afacerea ar avea un chip ridicol; dar, în acest ridicol este și o mare nenorocire: nenorocirea de a avea un astfel de mediu dominant în țeara aceasta.

Prin astfel de elemente e reprezentată Ungaria și „interesele” sale în delegațiune.

Așa e Ugron, așa e politica șovinistă; și în acest chip se prepară Maghiarii să — cucerească Orientul.

Dar cine știe soarta lui Don-Quichotte, cu greu va lega speranțe de „patrioții” noștri.

Vorba lui Hamlet: „E ceva putred în Danemarca!”

Condannabil. Reproducând din „Adevărul” și „Patriotul” (două ziare de scandal, care — ca să-și vândă marfa, — la 10 Mai apăruseră în dolii și au scris insulte la adresa dinastiei române), ziarele maghiare simt mare bucurie putând să afirme un neadever strălucitor: că „zece zărești, custerul Liget”, ar fi delapidat 200.000 lei.

Ist poate închipui ori și cine ce batjocură aruncă asupra Românilor ziarele ungarești putând să ne savărlă în față publicațiunile condamnabile din niște ziare române, cari, deși sunt de scandal, presei maghiare li place să le ia drept foi cu mare trecere.

Bucuria zadarnică. Dând o lungă relație despre pregătirile de a intra în lupta electorală a Slovacilor și comentând un articol din „Narodnie Noviny”, care apelează la unire și luptă în alegeri, „Budapesti Hirlap” dela 7 Iunie, după-ce spune că Românii vor păstra pasivitatea, scrie:

„Pasivitatea onora (a Românilor) și activitatea celorlalți (a Slovacilor) va aduce după sine neînțelegeri, în toate chestiile importante. Ear urmările acestor neînțelegeri tu vor întârzia să se arate și ele”.

Ar dori adică Ungurii că așa să se întâmple Vor rămânea însă numai cu dorința. Și eată de ce. Întâiu de toate nu s'a hotărât pasivitatea generală. Scuzele sunt la Cluj nu obligă pe nimeni. A doua: chiar dacă Românii rămân pasiviști ear Slovacii intră în Dielă, nu avem un singur motiv să ne săgărăm unii pe alții.

Hotărârile congresului naționalităților, unde s'a încheiat alianța, dă deplină latitudine fiecăreia dintre aliate să-și reguleze afacerile de partid cum crede că este mai salutar pentru neamul său.

Tisza contra statificării școalelor. La Dobrița s'a ținut de curînd o adunare generală a bisericei reformate de peste Tisa. Discutându se chestia statifiării școalelor reformate, însuși Tisza Kálmán a pledat pentru apărarea școalei confesionale reformate combătând statificarea ei.

Tisza Kálmán, inauguratorul statificării școalelor confesionale, luptă contra statificării?

Noi prin școala noastră ne apărăm limba, legea și neamul! Tisza Kálmán ce o fi apă-

rând în școalele moghiare reformate? Poate pe... agentii bsniffismului, contra sgardei budgetului statului?

Scrisoare deschisă

D-lui Iosif Galu, magnat.

Oonorabile Domn! Nainte cu câteva zile un amic al ziarului nostru, reîntors chiar atunci dela ședințele Delegațiunii Congresuale, ni-a făcut observări că în cauza proceselor de despărțire ierarchică v'am fi adus D-Voastră, bărba desinteresat, acuze nemeritate.

Nu ne-a fost greu să dovedim că observările sunt cel puțin — deplasa'e. A arătat adecă articolul cu pricina („Taca de muls”) și amicul nostru a rămas foarte mirat. D-Voastră ați fi arătat adecă chiar în decursul ședințelor delegaționale, o „forfecătură”, pasagi din pretinsul articol ofenător în care însă nu-i nici pomenire de numele D-Voastră.

Des'gur ați fost victima unei mistificări. Nu știm însă pozitiv dacă v'a informat dl Babes tatăl ori fiul?!

Deoarece-aveam impresia că v'ați pînă amar, și ținem nu numai să mângâiem pe cine suferă pe nedrept, dar să-i demascăm pe intriganți, am trimis indicate că ar fi cuprinzând atacuri împotriva D-Voastră.

Credeam că s'a sfârșit astfel incidentul.

Vedem însă cu mirare în „Egyetértés” o corespondență („Nou scandal în aula lui Goldiș”) care deși este datată din Arad 3 Iunie, întreg cuprinsul îl denotă că ori ați inspirat-o direct, ori că cineva a abusat de confiența D-Voastră: i-ați vorbit adecă despre incident, pe care l'a dat apoi în public, falsificând și calomniind într'un mod neiertat.

Te rugăm să iei întâiu de toate la cunoștință, că nici cu P. S. Sa Episcopul Goldiș și nici cu fiscalul consistorial P. Truța redacția noastră n'a tratat chestia; tot ce a apărut deci în „Egyetértés” despre intervenția susamintitelor persoane pe lângă redacția noastră, sunt pure fantesii. Tot așa, D-Ta știi mai bine, că referindu-ne noi la chestia cu procesele, îndeosebi la speșele multe și perderile mari, n'am comis nici o indiscreție, pentru-că actele și listele cu sumele avansate s'au citit de trei ani, în fiecare sesiune sinodală a eparhiei Aradului. Acum trei ani, însuși dl V. Babes a văzut nemulțumirea Sinodului și zicea că o să-i mai spună fiului său să abzie din funcția de avocat al acestor procese.

Odată făcute aceste declarații ale noastre, avem, credem noi, tot dreptul să cerem să lămurești și D-Ta categoric:

1) emană articolul din „Egyetértés” dela D-Ta ori dela vre-un om de încredere al D-Tale?

2) primit-ai D-Ta numărul 80 și 85 al ziarului nostru și găsit-ai în articolul ce căutai curînt ce ofensau și te presintau „mulgînd vaca” alături cu dl Babes?

Solicităm răspuns, ca să știm și noi, pe viitor, cum să ne conformăm: să

privim în D-Ta pe un bărbat nu numai ajuns sus, dar și ridicat?! Ori avem a face cu un om, care pentru a lovi fie în P. S. Sa Episcopul, fie în noi, presintă ori lasă să se însereze în fof urgurcști neadeveruri s'fruntate, cari în definitiv n'au alt scop de cât să blameze biserica gr. orientala română.

Neblosse oblige! Ai ajuns magnat, nu ți e permis deci să te cobori la felul de discuție al salariaților D-Tale din Timișoara, ci răspuns respicat așteptăm.

Red. „Tribunei Poporului”.

CANDREA SPION?!...

Dumineca trecută era să se inaugureze, la Graț, un monument pe mormântul lui G. Candrea, fost redactor la „Dreptatea”.

Pentru ocazia aceasta Dr. V. Braniste scrie o foiță, reminiscență, în care între alte multe, spune:

Mulți dintre cetitorii noștri își vor aduce aminte că pe atunci crease iniriga de recredință în jurul nostru al celor dela „Dreptatea” o legendă ieftină și urtă despre o pretinsă „tradare de națiune și moderațiune servilă față de Maghiari”.

Candrea care totdeauna a ținut la mîna sa compătinea că m'era — „mocsosnyistă” și pentru nimic în lume nu și-ar fi compromis numele său nepăt prin o eventuală colaborare cu niște „trădători” patentați, cum treceam noi pe atunci, de altă parte, cetind ziarul și vîzînd lupta frumoasă ce o purtam ll atrîgea iresistibil să lupte slătirea cu noi.

Candrea sta nedumerit și nedecis.

Intriga reutăcioasă a rezolvat însă conflictul fără voie în direcțiune bună. Cel cari știau șopti căte toste, l'au capacitat pe Candrea să primească angajeamentul la „Dreptatea” în scop ca să ne spioneze și la momentul dat să ne demascheze înaintea lumii și să ne dee în vînt întregă „sandrama mocsosnyistă”.

Candrea — mai mult intrigat de dorul a și ce voim noi „mocsosnyistă” — a luat asupra-și acest angajament, la care fără îndoielă să recere mult eroism și s'a înrolat ca redactor la „Dreptatea”.

Situația lui Candrea la început a fost de tot penibilă. Pe mine mă găsise precum m'a cunoscut de mai înainte și cum era și dîsul: devotat necondiționat cauzei mari naționale a poporului nostru fără nici un interes lăaturalnic, de altă parte nu se putea desbăra nici de legendele cu cari ti umpluseră urechile acet intriganți și monopolisti al „chestiei naționale” cari voiau în mod criminal să abuzeze de bunăcredința lui Candrea.

Cu alte cuvinte G. Candrea s'a dus la „Dreptatea” nu pentru-că era convins despre cinstea luptei politice a fruntașilor din giurul aceluși ziar, ci să spioneze cum se face „tradară”. A fost destul să ajungă însă sub un acoperiș cu dl Braniste, pentru ca să se convingă, că acolo decurge lupta cea mai desinteresată, mai eroică și mai cuminte.

Decât păcat că dl Braniste nu spune: cine i-a băgat lui Candrea pu-reci în urechi — vorba lui Diamandi Manole — cine l'a făcut să creadă

ce „mocsioniști” sunt „trădători de neam” și pentru a demasca pe acești trădători, să se inoleze a fi spion?

Eată de ce punem această întrebare:

Pe atunci în partidul național erau două grupări bine distincte. Pe d'oparte era majoritatea *memorandistă*, ear pe de altă parte minoritatea, mocsioniștii, *moderații*, cum le ziceam. Este adevărat, că aceste grupări — ori mai bine: organele lor „Tribuna” și „Dreptatea” — luptau între sine. Nici odată însă noi n'am socotit pe mocsioniști trădători. Cum era să stăm atunci de vorbă cu ei?!... Ear dl Braniste știe foarte bine, că în vara anului 1894, va să zică înainte d'a intra Candrea la „Dreptatea”, comitetul național substituit, în fruntea căruia erau V. Mangra și Dr. G. Popovici — Lugej, a convocat la sfat și pe mocsioniști, în Arad, după-cum au fost invitați să lucreze și în vederea congresului naționalităților din 1895.

Dacă acum spiritul de *solidaritate* națională i-a îndemnat pe cei dela „Dreptatea” ca în Arad, la sfat, să primească a colabora în vederea adunării dela 28 Noemvre 1894, să subscrie și să publice chiar și convocatorul, ear în urmă să ia poziție *contra*, după-cum au făcut din ordinul d-lui Dr. Al. Mocsonyi, dacă asemenea atitudine lui Candrea i-se va fi părut nu „trădare” ci poate numai „un fel de trădare”, asta nu poate îndritul pe dl Braniste să nu fie clar și să lase ca articolul său să ne indice ca acuzatori cu trădarea pe noi, cei ce scriam la organul p'atunci într'adevăr autorizat al partidului național. *Vrem să se fixeze bine de unde a pornit orgia cu acuzarea de trădare?*

Că noi n'am socotit trădători pe nimeni din partidul național, s'ar pute dovedi și prin scrisori ce trebuie că a păstrat Candrea la sine. Refințors din străinătate, Candrea solicitase adică un loc în redacția „Tribunei”. Nu era însă, deoarece Dr. Rațiu preferise pe Bogdan Duică, ear Albini prim-redactor și subsemnatul, redactor, cum să excepționăm p'un tovarăș vechiu de luptă?! Candrea venise chiar la Sibiu, spunându-ne că ține atât de mult să rămână în patrie, în cât s'ar angaja chiar și la „Gazeta” ori „Dreptatea”. I-am replicat: „Ori unde vei serie, noi știm că pentru neam vei lupta, și poate că vei contribui ca polemicele eventuale dintre noi să fie mai amicabile!”...

S'a întâmplat însă — și asta se vede că era propriu firei lui Candrea — că ajungând la Timișoara s'a făcut, din radical mare ce era, mocsionist înflăcărat, ear după-ce a trecut în România, și Aurel Popovici începuse, în colaborație cu Daianu, campania cu „trădarea”, nimeni nu credea în poveștile acele triste, nimeni nu admira mai mult pe învăpăiatul Aurel Popovici și pe desuchiatal Daianu ca repositatul Candrea.

La 1893—94 dacă a fost deci lațită legenda că mocsioniștii sunt trădători, Braniste poate fi liniștit: au fost răsunăți, căci la 1896 li-a venit rândul să fie acușați de trădare tribuniști, cheagul majorității memorandiste.

Nu crede însă Braniste că ambele acușări au un singur autor, care însă azi nu mai susține acușările sale d'atunci? Ear Candrea, dacă a venit la „Dreptatea” să spioneze, cum zice dl Braniste, e numai dovadă că el i-a crezut „trădători” pe toți luptătorii d'acoi: întâiu îi crezuse pe moderați, ear în urmă pe tribuniști! Făcea

excepțiune cel mult cu Daianu, Rațiu, și Coroianu, pe cari, dacă ar trăi, nu știm intru cât i-ar mai pute admira.

Russu Ștrianu.

Lupta în comitate.

La 5 Iunie s'a întrunit în Sibiu congregația de primăvară a comitatului.

Din partea clubului comitatens român dl Dr. A. Frâncu prezintă o interpelare, care conchide cu următorii termeni:

„În fața alegerilor parlamentare viitoare, e dispus dl vicecomite a omite și a refusa opreliștea de liberă întruntire și a pedepselor decretate în ordonanțele nelegale și anticonstituționale ale fostului ministru Hieronymy, referitoare la partidul național român?”

Interpelația a fost primită cu vii aplause din partea Românilor. Vice comitele promise a răspunde la congregația dela toamnă.

Dl Dr. Bran de Leményi interpelează asupra adresei secuieștilor, pe care vice-comitele relatează că nu a pus-o la ordinea zilei, deoarece ce însuși primul ministru Széll în dietă a declarat că nu e „oportună” basura legii naționalităților.

Membrul sas Dr. Wolff cere ca să se aducă în fața congregației ori-ce adresă solicitată comitatului; în cazul special a cere aceasta cu atât mai mult, cu cât *circularea secuieșcă este un atentat contra păcii dintre naționalități*, asupra căreia membrii congregației trebuie să și spună cuvântul.

În același sens vorbesc Arz, Klein și Frâncu. Fișpanul trece peste chestia, nefiind pusă la ordinea zilei.

Dl N. Ivan interpelează asupra cazului de brutalitate săvârșit de un geandarm din Sibiu, cu ocazia unei modeste serbări a zilei de 3/16 Maiu. Vicecomitele promise a cerceta cazul.

Vineri, în 31 Maiu s'a ținut la D. va congregația de primăvară a comit. Hunedoaei. Membrii români, deși puțin la număr, s'au purtat brav; au dat o nouă dovadă, că ajungând cu energie, se poate eluipa cel puțin în raportul contrariilor. În unele cazuri — și chiar a-i construnge să mai recunoască și ei dreptul și să mai cedeze.

Înainte de a se trece la afacerile interne, membrul Laurian Bercean a făcut o lungă și aspră interpelație către vicișpan. În care a descoperit o serie de abuzuri revoltătoare, cari s'ar fi comis prin fisogăbitul din Orăștia: Fodor Gyula.

Interpelantul a expus pe larg, cum numitul fisogăbitul de anul de zile a stors sume considerabile de pe spinarea locuitorilor comunei Pricasu, sub cuvânt, că le va esopera la erar și guvern cumpărarea unei moși. Interpelantul a susținut — și după-ce fu îndrumat la ordine din partea fișpanului. — că „păcătosul” de fisogăbitul a primit ca remunerațiune, ca bacșiș, ca mită, vre o 2600 coroane, fără ca vicișpanul să fi făcut vre-un pas serios contra numitului, ci din contră, a trimis actele și plânsurile păgu biților la fisogăbitul lăviniu.

Interpelația a scos din cărite pe vicișpanul, căci cu mare indignare a protestat în contra învinuirilor ridicate de interpelant, în merit însă — spre surprinderea generală — n'a răspuns mai nimic.

Venind la desbatere raportul anual al vicișpanului prezentat membrilor numai în presajma adunării, mai mult au cerut ca în viitor raportul acela să se distribuie cel puțin odată cu convocarea.

Membrul Francisc Hossu-Longin, springinit și de alți membrii români, a propus, ca de aci înainte raportul vicișpanului să se facă și în limba românească. Aci s'a încins o discuțiune, Maghiarii protestând, ear membrii români pretinzând respectarea limbii române.

Vicișpanul, iritat, a declarat, că până va fi el — Lora László, — vicișpan, raportul anual românește nu se va face.

Această declarațiune fudulă a stîrnit o furtună de indignațiune în stnul membrilor români și vii aprobări din partea membrilor maghiari, ear fișpanul s'a grăbit a pune în discuțiune obiectele, ce aveau să urmeze la desbatere.

A fost zadarnică încercarea fișpanului, ca să scape de replica Românilor, căci la alt punct Români earășii au propus, ca statutele relative la zidiriile din comune, ca menite mai cu seamă pentru poporul dela sate, să se facă și în limba română.

Vicișpanul de nou a declarat categoric, că nu va face, când apoi membrul Francisc Hossu-Longin i-a făcut vicișpanului aspre

imputări pentru aerul ce-și ia totdeauna, când e vorba de Români, zică, d. că o astfel de atitudine nu-i șede bine unui vicișpan, care a ales într'un comitat locuit în mare majoritate de Români, dela cari își trage plata, cu alte cuvinte mănăncă pâine românească.

La această apostrofare s'a iscat un nou sgomot de aprobări și desaprobări, încât abia s'a putut face țearășii liniște.

Peste societățile comunale, venitele și erogațiunile, precum și peste controlarea administrării banilor comitatens, s'a trecut repede și deodată s'a ridicat un membru maghiar și a cerut, ca propunerea membrilor români, pusă chiar la ordinea de zi, să se iee în desbatere încă înainte de amezși. (Le era — se vede — greu Maghiarilor, să aștepte mult).

Cererea s'a admis și fișpanul a dat cuvântul dlui Dr. Aurel Vlad, care după o vorbire predată cu elocuință și cuvânt în-sufletit, a prezentat propunerea, prin care membrii români ai congregației cer ca ea să se intervină pentru revocarea ordinațiilor ilegale prin cari se încătușează manifestarea politică a elementului românesc și în special revocarea ucuzului lui Hieronim care se „dissolvă” partidul național român.

Dl Francisc Hossu-Longin printr'o energică cuvântare înderează „iredentismul” — kossuthist, provocând mult sânge rău printre „patrioți”.

Pusă la vot propunerea Românilor e respinsă cu majoritate de voturi.

Mocsioniștii și Dr. Rațiu.

Se știe, că pe ziua de 6 Iunie dl Dr. Rațiu convocase în reședința ginerelui său o conferință a fruntașilor, în care să se discute soarta nației. După câte aflăm, afară de câți-va intimi, amici personali, gineri și nepetei, încolo numai simpaticul Patifa a mai răspuns la apel.

Caracteristic este, că organul mocsionist din Lugej la 5 Iunie, va să zică în ajunul sfatului chemat de veneratul „president”, scrie un articol de fond, în care după ce spune „că prevedința a rămas” acestei familii (familiei Mocsonyi) marele rol de a împăca contrastele detestabile naționale cari bântuie azi sermana noastră patrie”, zice:

„În aceste stări chaotice este atitudinea tradițională a familiei Mocsonyi și în deosebi doctrina profesată de actualul șef al familiei Dr. Alexandru Mocsonyi un puternic punct fix, din care este cu patință fără s'gudurii o reîntoarcere la stări mai ordonate și mai bune atât pentru patrie cât și pentru toate națiunile cari împreună alcătuiesc unitatea acestei țări, este un punct, care ne poate oferi perspectiva unei păci naționale basate pe dreptate și încredere reciprocă, reclamată de programul nostru național, care ține de o potrivă seamă de interesele patriei comune și ale poporului român.”

Care va să zică, venerabile Dr. Rațiu, punctul fix este nu scupeina D-Tale care azi mâne poate să ajungă la Șmig, ci doctrina d-lui Dr. Al. Mocsonyi! Bănășeni!, căți nu țin cu noi, așteaptă să li-se deschidă perspectiva nu prin D-Ta, ci prin dl Al. Mocsonyi!

Ori cât a ținut să-și menageze o situație mai comodă, să sature și capra și să rămână și varza, vorba Românilor, Dr. Braniste tot trebuia să detroneze odată pe cel, despre care încă la 1894 scrisese că a „înfipt cuțitul în cauza națională”.

Aiurări șoviniste.

Sunt incorrigibili compatrioții nostri maghiari. Chiar și foi maghiare mai serioase, ca „Hazánk” de pildă, se întrec, în profesarea șovinismului, cu foile jidovite șoviniste „Magyar Szó” și „Egyetértés”. Într'un număr al său din zilele trecute, sub titlul „Naționalitățile în Ardeal”, ziarul „Hazánk” publică anume următorul comunicat:

„În fiecare zi avzim vești despre intoleranța Valachilor și a Sașilor, despre uneltirile lor, cari vatămă și pe cel mai loial Maghiar.”

Ear în aceasta pentru trei motive. Întâiu: ci-că un inspector de școale urgar ar fi

fost silit de Români să fugă dintr'o comună românească din comitatul Cojocnei, pentru-că el vorbise acolo ungurește. Al doilea: ci-că într'o școală luterană din Beghinul-săeșec (subvenționată din averea publică), inspectorul regase prin nici un fel de măsură n'a putut isbuti să impună propunerea limbii maghiare, nici macar ca studiu secundar; și al treilea: că din comitatul Sibiuului s'ar fi pornit o mișcare, care ar cere subvenție dela stat pentru asigurarea unei societăți teatrale germane pe seama orașelor săseșii. — Pentru toate aceste „enormități”, „Hazánk” întreabă „desperată”:

„Nu e asta o pălmuire a maghiarismului, a legilor maghiare? Ori este asta o dovadă de greutatea statului maghiar, crescând în conștiința și în puterea națională? Asta e, într'adevăr, mai mult decât se poate, decât e permis a se tolera! Dacă de-a lungul chartei ne uităm și examinăm cultura ținuturilor locuite de naționalități, tare se simte din asta, că e mai mult, decât nouă, susținătorii de stat, ni-e permis să suferim! Deja noi trebuie să suportăm dureri simțite, violentări neîndurate pentru neglijențele, din a căror rîcină s'a dezvoltat cultura capabilă de viață a Valachilor și Sașilor: stat, în stat, sectă izolată în societate, și în această puternică luptă de rasă am lăsat pe Maghiari să piară, ca amestecați între aceste naționalități. Rassa valachă și săsească sporește. Comunele locuite de Valachi, chiar și în Secuime, în partea cea mai de sus a Ardealului, după recensemantul dela începutul anului, arată sporiu, în timp ce poporațiunea comunelor maghiare (secuiești) a scăzut; în comitatul Trei Scaune întregi familii secuiești de baștină s'au românizat(?), deoarece ce au fost lăsate de sine în societatea izolată a cetățenilor maghiari de limbă valachă, ajutați cu bani din România. — S'a mai întâmplat apoi, că influința școlii gr. or., școala ev. ref. (maghiară) din această comună n'a fost în stare s'o paralizeze; ba chiar Maghiari au trecut la religia gr. or., fiindcă nu mai puteau să supoarte sarcinile bisericii ev. ref. maghiare!”

Impregiurarea îi sine, că ei (Românii) nu numai în școalele lor, ci și înaintea publicului mare, cu tendențe mărturisite se luptă pentru interesele lor de rasă, dovedește o astfel de întărire, în fața căreia abia ne vom pute opune pe altă cale, decât numai cu rigoarea demarcată în legile statului maghiar.

Blândețea nu mai folosește nimic. Am dat drepturi, să dăm și îndatoriri! Asta e interesul nostru! Asta e interesul Terit-Ungurești, pe care trebuie să-l respecte fiecare flu al ei’.

Sunt incorrigibili, cu desăvârșire incorrigibili șoviniiștii nostri!

CUGETĂRI.

Pentru a ceti o poezie, e de-ajuns cunoașterea alfabetului; pentru a o aprea, e indispensabilă priceperea artel; ear, pentru a o simți, se cere inimă... Alfabetul ni-l'a tălmăcit dascălul; arta profesorul, ear restul — o profesoară!

I. C. Panțu.

Egoistul vrea să dea celorlalți un singur lucru: opinia sa.

Adese-ori te bucuri mai puțin de ceea ce obții, decât de ceea-ce sperii.

Una numai să vrei, însă din toată inima.

Frasa este toaletta spiritului.

Când doi își spun reciproc adevărul, se cheamă de obicei „înjurie”.

E bine să ai avere, dar' mai bine o femeie, care să te iubească!

Amorul, dacă s'ar pute spune prin cuvinte, n'ar mai ave preț.

Gelosia te împinge la acte mult mai grave, decât ura.

Oamenii să se înțeleagă? E o nerozie a crede una ca asta. Oamenii sunt făcuți, ca să nu se înțeleagă.

Tubirea căminului părintesc și a locului, unde te-ai născut, duce la patriotism.

Mistral.

Noutăți

Arad, Iunie 8 n. 1901.

Luăm act. „Telegraful Român” dela 6 Iunie desminte știrea despre pensionările cu grămada și alegerile de profesori și protopopi ce sunt a se săvârși în arhidieceasă, știre dată într-o corespondență ce am publicat în nr. 93 al ziarului nostru.

Cum adecă? nu se vor pensiona persoanele (din consistor și profesorii) despre cari am vorbit? Dar viitorul o să desminte poate prea curând pe „Telegraful”.

Dar organul sibiian mai serie:

„Faptul, că domnul Partenie Cosma are câte odată și păreri divergente de ale Excelenței Sale, nu poate fi considerat de dușmănie; și înaltpreasfinția Sa nu-l consideră nici chiar de opoziție, ci de aceea ce e, de o interesare foarte vie de trebile noastre bisericesti”.

Dar noi n'am vorbit de dușmănie! Ne place de altminteri că J. P. S. Sa a revenit la sentimente atât de nobile și-l consideră pe cei cari au păreri divergente nu ca dușmani, nici chiar ca opoziție, ci interesare foarte vie de trebile noastre bisericesti. Ei, vezi așa, dacă făcea și la Arad astfel, câte certe și dușmanii nu s'ar fi încunjurat!

Țeran român la Impăratul. Cetim în „Desteptarea”: Bătrânul polițist român din Rădăuț, Săntele istorisește, că zilele trecute a fost la Viena cerându-și audiență la Majestatea Sa Impăratul Francisc Iosif. Primit în audiență, polițistul a vorbit numai în graiu românesc, desfășurându-și dorința. Și mare a fost bucuria vechiului slujbaş, văzând că și Impăratul îi vorbește numai în limba română. Reîntors din Viena, bătrânul polițist istorisește tuturor, cum a fost primit în audiență și cât de bine vorbește Impăratul limba română. — Se va fi mirând însă moșneagul, cum de așa de mulți domni direcțori din Bucovina nu cunosc limba română și nici nu-și prea bat capul s'o învețe, când însuși Impăratul nu s'a simțit prea pe sus decât să se apuce să învețe limba noastră română!

Concert filantropic. Azi la orele 5 1/2 se va ține un concert, cu program variat și bogat, în biserica evanghelică reformată din loc. Vor da concursul lor, la acest concert, cei mai celebri muzicanti din oraș, meșteri și amatori.

Desvălirea monumentului lui G. Candrea. Sărbarea desvălirii monumentului lui G. Candrea în Graz, s'a amănât, stabilindu-se de astădată definitiv ziua de mâine, 9 Iunie, ca dată a acelei sărbări.

Nou doctor român. Ni-se scrie din Cluj: Tinărul absolvent în drept, Ioan Iacob (din Bihor) a depus cu succes frumos ultimul rigoros în științele juridice. Dl Iacob, după ce în decurs de 5 luni a făcut rigoroasele cu succes eminent, Sâmbătă (8 Iunie st. n.) va fi promovat la gradul de doctor în drept, la universitatea din Cluj. — Felicităm din inimă pe talentatul nou doctor!

Ministerul de interne și muncitorii fără lucru. Ministrul-president Széll, ca ministru de interne, a adresat comitatelor un rescript, prin care ordonează, ca autoritățile administrative să publice, fără taxă, în foile oficiale ale comitatelor, într-o rubrică specială, numele și felul ocupațiilor în tur celor ce caută de lucru. Prin această dispozițiune prim-ministrul vrea să înlesnească contactul între muncitorii și între proprietari.

Congresul catolicilor. Comisiunea de 27 a congresului autonom al catolicilor, fiind majoritatea membrilor lui de prezent în Delegațiunile la Viena, — a ținut acolo ultima sa ședință. Hotărârea comisiei în această ședință de încheiere este, că raportul adresat congresului, împreună cu planul primit, se vor subțerrne numai decât primatului, care le va prezenta congresului ce se va convoca.

Noii timbre postale. Foaia oficială spune, că ministrul ungueresc de comerțiu a schimbat timbrele postale de 6 fleri așa fel, că culoarea lor roșie-brunetă de până acum a înlocuit-o cu culoarea verzuie brunetă. Acestea din urmă vor intra în vigoare îndată după epuizarea celor existente, cari au valoare până în 31 Decembrie st. n. a. c.

Avis! Cătră absolvenții institutului teologic ort. român din Arad în anul școlar 1896/7. Deoarece-ce obligamentul nostru moral, de-a conveni la 10 ani după absolvirea institutului, concretizat fiind spre păstrare fie-ertatului Romul Roșescu, care ar fi trebuit — la timpul său — să ne și convoace, a perit: Imi iau libertate, avizându-vă despre aceasta, a vă ruga să mă avizați fiecare pe o carță postală, notând și ubicațiunea și posta ultimă a fiecăruia, dacă: învoiți sunteți cu aceea, ca să convenim la 5 ani, abandonând obligamentul vechiu perit? — Bucovăț (Bukovecz, p. u. T. Remete), 23 Maiu v. 1901. Corneliu Gherga, paroch ort. român.

Din Finlanda. Ziarul „Aftonbladet” din Stockholm (Sveția) scrie din Petersburg, că consiliul de miniștri rusești, după o aprinsă discuție de patru ore, a respins proiectul guvernatorului Finlandei, Bobricov, spriginit de ministrul de război Kuropatchin, în privința înrolării Finlandezilor în regimentele rusești. Contra proiectului a votat și marele duce Vladimir Alexandrovici.

Regele Italiei și primul său ministru. În bucuria sa pentru nașterea fetiței-princese, regele Victor Emanuel a conferit ministrului-president Zanardelli marile insignii ale ordinului „Aununziata”. Distincțiunea aceasta s'a deosebit cu totul de altele de până acum. Sub impresia plăcutului moment, regele a decorat în persoană pe Zanardelli cu numitul ordin, adresându-i următoarele cuvinte: „Eu disting în D-Ta nu numai pe prim-ministrul țării și pe al doilea veteran al parlamentului, ci pe amicul meu adevărat, fidel și gata de serviciu”. „Până la moarte, Majestate!” — a răspuns Zanardelli.

Delcassé la Roma. Ziarul „Fanfulla” are știrea, că ministrul de externe Delcassé al Franței în cerând va merge la Roma, unde va avea să confereze cu prim-ministrul Zanardelli și cu ministrul de externe italian Prinetti.

O mare bravură a științei medicale. Distinsul profesor universitar din Berlin, Dr. Maximilian Schüller, care de multă vreme și neobosit a muncit pentru salvarea omenimii dela d feritele boale, după scrutări îndelungate a descoperit acum și baccilii înfricoșatei boale numită „rac”. Dacă asta în adevăr l-a succes, atunci noua descoperire a doctorului Schüller este un eveniment de importanță universală în știința medicinei. Numitul savant, bacteriolog celebru, raportează într'un op de curând tipărit despre scrutările și descoperirea sa nouă. Prin nenumărate experimente, Dr. Schüller ar fi reușit să constate, că baccilii racului sunt niște organisme mici, cari la început se desvoltă în larve mărunte, ce mai târziu se sparg și atunci baccilii își încep lucrarea omoritoare; că ei sunt deopotrivă simțitori atât față de frig, cât și de căldură. Rețeaua, ca și căldura de 50 grade Celsius — spune savantul profesor — ucide baccilii, și știute acestea, boala de rac se va pute de aci încolo vindeca cu toată înlesnirea.

Adjutantul Țarului — arestat. S'a anunțat din Petersburg, că în 5 l. c. n., adjutantul Țarului a fost osândit de tribunalul de-acolo la închisoare pe-o lună pentru falsificare de cambii.

Poporațiunea Parisului. După-cum a ratat recensământul terminat în 26 Martie a. c., poporațiunea Parisului se urcă azi la numărul 2,714,068 locuitori. Înainte de asta cu cinci ani Parisul avea 2,536,834 locuitori; s'au sporit deci în acești cinci ani cu 177.234.

Oameni bestia'i. Se anunță din Paris, că într'un orașel din Franța poliția a descoperit zilele acestea o faptă criminală înfloritoare. Un domn bogat, anume Molière, fost și sub prefect, în înțelegere cu mamă-sa, timp de 27 ani a ținut închisă pe o soră a sa într-o cameră strimță întunecoasă și plină cu tot felul de vermi. Nenorocita victimă, închisă în vârstă de 27 ani, e un schelet de femeie, fără față omenească, în care abia se mai găsea un strop de viață. Poliția a arestat numai decât pe fratele bestial și pe mama fără suflet, cari în chipul arătat au vrut să sftrească vieța nenorocitei, pentru-ca să moștenească și partea ei de avere.

Expulsații Rusiei în Siberia. În anul 1900, au fost la număr 8220, între cari 7906 bărbați și 314 femei. La muncă silnică au fost osândiți 1281 bărbați și 68 femei; la temniță 128 bărbați și 3 femei; deportați 52 bărbați și 158 femei; iar ceilalți expulsați au fost țărani, pe cari comunele lor din Rusia n'au vrut să-l mai primească înapoi.

Un vulcan nou în Franța. În apropierea orașelului Gap din Franța s'a ivit zilele acestea un vulcan nou într'un pisc al munților Feraud. Prin craterul lui, fără veste a început să iasă nori de fum și lavă, ceea ce a umplut de spaimă poporațiunea din giur. E teamă și de un puternic cutremur de pământ.

Unde sunt cei mai mulți orbi? Dintre toate țările din Europa. Rusia are cei mai mulți orbi: vr'o 190 000; adecă doi la fiecare mie de suflete. E neindoiș, că și iarna lungă are influență asupra sporirii orbilor, dar mai ales și modul foarte puțin igienic al traiului poporațiunii.

Canarii în biserică. Preoții americani încă sunt invențioși. Nu demult un preot, ca să atragă lumea la biserică, începuse a pune la dispoziția publicului, care cercetează biserică, câte un dejun gratuit. Un alt preot din orașul Atlanta, statul Georgia, a inventat alt-ceva. De un timp încoace în biserică lui cântă un cor de pasări canari. Într'o Duminecă, când s'a ținut serviciu divin pentru copil, mulțime de colivii cu pasări aternau pe pereții bisericii. Micuțele cântărețe în decursul serviciului, făceau un zgomot asurzitor, așa că de multe-ori nici nu se auzia vocea preotului.

Poarta de fer. O podoabă și o rămașă scumpă a vechiului Arad este așa numita „Poarta de fer”. Cine adecă nu cunoaște aici această clădire din unghiu sud-vestic al pieții „Szabadság”? Ea e sirlus legată de trecutul și de prezentul Aradului și stă ca istoria intrupată a orașului. În giur de ea s'au ridicat palate noue și noue părți de oraș; dar Poarta de fer, constie par că de puterea și fecioria sa neperitoare. — încă tot superbă privește asupra celor ce-o împrejmuiesc. Dar' ea și are pentru ce se mândri. Zăce în centrul unei puternice linii de circulație și ea însași formează un loc de comunicație dintr'o parte de oraș într'alta. — Estă pentru ce o nouă dovadă de istețime comercială a dat Porter Vilmos, proprietarul bazarului cu articli săi în prețuri de coroane, când și-a deschis o filială în edificiul Porții de-fer. Prin această dinal hotărât înlocuiește o necesitate, deoarece nu e în tot finutul o prăvălie atât de sumeată ca a lui Porter. Această filială nu e într'u nimic mai lipsită decât prăvălia principală. Din contra chiar. Filiala conține și ea tot felul de articli, cari se găsesc în centrala, adecă în prăvălia articliilor în coroane, și pe lângă asta ea va ține în deposit astfel de mărfuri, cari corespund în special situațiunii acestei prăvălii-filiale și împregiurimii sale. Prin noua filială a lui Porter a câștigat mult și poarta-de-fer și aceea parte de oraș. Un nou spirit de viață s'a sălășluit în locul acela și, cunoscând agilitatea lui Porter, principiile lui de întreprindere solidă, e convingere generală, că întreprinderea lui chibzuită va fi încoronată de succes.

ULTIME ȘTIRI.

Războiul buro-englez.

Londra, 7 Iunie n. S'a publicat raportul despre perderile Englezilor

în luptele din 1 și 2 Iunie a. c. la Pienaersver, unde dintre vânătorii lordului Kitchener au căzut 7 morți și 18 răniți, — zice raportul.

Camera comunelor Englierei, în ședința de azi (7 l. c. n.), a votat cu 159 contra 80 voturi creditul de 15,779,000 funți sterlini, cerut pentru cumpărarea de cai și noul vapoare de transport.

Botezul princesei Italiei.

Roma, 7 Iunie n. Botezul nou-născutei princesei italiene va avea loc peste două săptămâni. Nași va fi regina văduvă a Portugaliei, Maria Pia, care sosește în 10 l. c. din Lisabona în Roma. După planul de până acum, botezul îl va săvârși capelanul curții. Mai probabil e însă, că mica princesă va primi botezul dela arhiepiscopul Piscitelli, care a cununat pe actualii Suverani ai Italiei.

Regele Belgiei și Papa.

Paris, 7 Iunie n. Ziarul „Verité” este informat, că regele Leopold al Belgiei a fost de curând la Papa, cerându-i învoirea ca fiica sa, princesa Clementina, să încheie căsătorie cu contele de Turino al Italiei. La asta însă Papa nu s'a învoit și astfel regele Leopold s'a dat în persoană la Firenze, ca să ducă știrea contelui de Turino.

PARTEA LITERARĂ.

Despre Țiganiada lui Budai-Deleanu

de

G. Bogdan-Duică.

(Urmare.)

Petru Maior ne spune că Budai a studiat teologia, dar că n'a voit să primească preoțescă hirotonie, din cauza oamenilor care se aflau în fruntea bisericii greco-catolice. Aceștia aveau, ce-i drept, și câteva calități, posteritatea nu-i poate condamna pe de a'tregul; dar' îndoială nu poate încăpea asupra faptului, că erau niște mărginiți la minte. De pildă, Budai-Deleanu, postul care în Țiganiada își bate joc de credința în existența lui Satara și de felul cum teologia atribuia acestuia toate răutățile omenești, trebuie să fi zimbit cu tristețe, când adversarul său, episcopul Bobb (1782—1880), făcând aluzie la diavolul, tipărea negru pe pe alb²⁾ convingerea că „vrășmașul adevărului și urtorul păcii prin oare-cari al săi din altă țară ivindu-se într'acoece și virindu-se aici ca prin niște unelte lucrând, pacea bisericii noastre și dragostea fiilor ei s'au silit a o strica și încât ar fi fost în voia lui de tot a o stinge...”. A să lepăda în astfel de împrejurări de o carieră, pentru care i lipsea probabil credința deplină, a fost o faptă de caracter. Un cap liberal — așa sunt nevoit să mi-l închipuiesc pe Deleanu — sub un superior ca Bobb, se putea să fie vorba de un traiu împreună?

Și Budai-Deleanu a plecat.

Să vedem acum în ce raport s'a pus el cu ideile vremii sale și înume întru cât ele au luat trup mai ales în acele fapte istorice, care s'au petrecut înainte de plecarea la Lemberg și în nemijlocită apropiere, la poporul său.

În Transilvania se potolise de câțiva ani revoluția lui Horia, care nu avusese de complice pe împăratul, ci numai ideile sale. Iivirea lui Iosif II în Transilvania răscolise toată lumea. Dela regele Mateiu nu se mai văzuse nici un craiu în Transilvania! Și ce craiu! Ce om! El asculta pe ori-cine, vedea adinc, înțelegea repede și fiecare hrtie care-l căia de sub condei era o nou-tate un progres, o năruire, o moarte. Popoarele se cutremurau, par'că însuși Domnul Dumnezeu trecea pe lângă ele, pedensindu-le ori mângâindu-le, după greșelile sau după vrednicile lor. Chipul împăratului s'a înfipt în fantesia și inima lor: el s'a înfipt și în mintea poetului român, care mai târziu va atribui lui Tepeș Vodă din Țiganiada sa celibăți, pe care nici o mărturie nu le adeverește despre Tepeș, dar pe care poetul le-a văzut în patria lui, împodobind pe domnul său Iosif II.

1) Istoria pentru începutul Românilor, ed. 1883, p. 190. Știrea, că unul ce „cunoștea năruirile popești”, se lăsase de călugărie în 1781, doi ani după ce luase slujba de director al școlilor.

2) Floarea adevărului pentru pacea și dragostea deobște.

(Va urma.)

Editor. Aurel Popovici Barciuanu.
Red. respons. Ioan Russu Șirianu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 19--

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni :

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a. ;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

In Ungaria cea mai veche fabrică de reovisite bisericesti și prapore

Oberbauer A. succesorul

furnisorul de curte al altetelor Lor ces. și reg. Archiducelui Iosif și Archiducesei Clotilda.

Budapesta IV. Văezi-uteza 15.

Intemelată în 1868.

De cinci ori premiată.

Firmă recunoscută de toată încrederea, serviciu prompt.

Recomandă magazinul seu cu asortiment bogat și anume: Toffelul de ornate bisericesti. Cea mai frumoasă și mai bună confecționare în Felőse cu prețuri avantajoase, precum și prapori și steaguri pentru biserici societăți (reuniuni). Flamure pentru festivități și alte ocașii.

Potire, sfetnice pentru altar și de aninat precum și cruci, apoi icoane sfinte pentru iconostas foarte bine executate. Plasnițe executate în deferite. variațiuni.

Mostre și planuri însoțite cu nota de spese le trimit francate.

592 11—24

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

In câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coști, jupuiturile, bibifele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încreșturile și ciupiturile de vârsat (bubat), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tînără și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreșturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încreșturile, ciupiturile de bubat și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arștei soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuița.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 32—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinșarea părului de ori-ce culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochininică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile: Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detalii la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gutori Földes Kelemen, în Arad.

Folosese demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Ferti-vé de contrafacerei

Veritabil nu mai atunci dacă cutia poartă eticheta mea și marca de fabrică înregistrată!

Cruce dublă electro-magnetică

vindecă și inviorază sub garanție.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți migrene, neuralgie, impede-

lația neregulată a sîngelui și multor altor boale cari la tractare mornală a medicului se vindecă prin electrici-

carea circulațiunii sîngelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaia de inimă, sgârșiri de inimă, asma, azul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftă de mîncare, recelă la mîni și picioare reuma podagră, ischias, udului în pat, influința în somnia epilepsia circu-

tate. Inșuirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent când padeoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra imbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurăci că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. publice asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost officios oprit fiind nefolositor, pecând aparatul meu e ingenere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja efinătatea cruceimele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Prețul aparatului mare e fl. 3. Prețul aparatului mic e fl. 2 sau sau Cor. 6.— folosibil la morburi Cor. 4. folosibil numai la copii și cari nu sunt mîi vechi de 15 ani. femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țară și străinătate e:

596 12—25

Albert Müller, Budapesta, V., strada Vadász 42. K Colțul stradei Kálmán.

FRAȚII FLEISCHER

fabrică de mobilă de fer

Arad, Strada Furdő Nr. 10.

Recomandă fabricațiunile sale cu gust efectuite și în stare de-a sta față cu ori ce concurență, ca

paturi de fer

cu uneltele de trebuință, noptiere, lavabouri (spălător), paturi elegante pentru copii, leagăne și trăsuri pentru copii.

Primește ajustare, cu prețuri convenabile, de hoteluri, scaune de grădina, mese, chioscuri, case de caritate, internate, spitale și casarme.

Somiere (madraț) de sîrmă,

se confecționează după măsură, cu prețuri avantajoase. 604 4—10

Program cu ilustrațiunii se trimite francat și gratis.

„Mureșanul“

institut de credit și economii, societate pe acții în MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acoardă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 —14

Dirrecțiunea.